

Юрій Яновський

Роман Ма

*Часть сборника
Чотири шаблі (збірник)*

Юрій ЯНОВСЬКИЙ

Роман Ма

«Фолио»

1925

Яновський Ю. І.

Роман Ма / Ю. І. Яновський — «Фолио», 1925

«Ви відгадали – я хочу топтати романтичні полині. На ноги посиплеться гіркий пил, гіркий пил. Стежка буде вести за горби, в полиневий край. Гіркі подихи піднесе мені степ. Сонце розпливеться коло обрію, як рана. День позганяє вітри на тирло на ніч. А я топтатиму гіркі полині».

© Яновський Ю. І., 1925

© Фолио, 1925

Содержание

1. Ма	5
2. Рубан	6
Конец ознакомительного фрагмента.	8

Юрій Яновський

Роман Ма

Цей невеличкий увраз'я я вважаю данню моїй молодості. Я хочу додивитися в слові, яке стоїть назвою, нових розумінь, нового змісту. Я маю віддати дань молодості.

1. Ма

Ви відгадали – я хочу топтати романтичні полині. На ноги посиплеться гіркий пил, гіркий пил. Стежка буде вести за горби, в полиневий край. Гіркі подихи піднесе мені степ. Сонце розпливеться коло обр'ю, як рана. День позганяє вітри на тирло на ніч. А я топтатиму гіркі полині.

Полинь росте на місцях минулих подій – там, де згадати треба життєві пригоди. Настойка з полиневого цвіту виганяє з тіла будь-яку лихоманку. Скот не пасеться на полинях, і пастухи вважають, що спати під полинем – небезпечно. Буде гірко в носі, буде гірко в роті й буде в голові рій ос.

Торкнувшись медичних можливостей трави, зауважимо, що полинь ніякої ролі в нас грати не буде. Хіба що лежатиме Ма на ній колись – тоді, як сонце буде великою раною.

Ви здивуетесь: ніколи Ма не може виїхати з Києва! Ви не повірите, що вона проміняє Київ на полині. Але: хіба знає чоловік суму завтрашніх обставин дороги? Хіба буття не визначає? Коли сидимо ми вдвох тихо й дивимось на блакить і на зорі, на місяць і на роси, – хіба цього не виростило нам минуле буття? Та й чому хтось інший з нас п'є пляшку з білою головкою й жадібно тисне потім свою тремтячу сарну, не дивлячись на блакить і зорі? Чому?

Ма не міняла б Києва на полині – бо Ма була справжньою киянкою й знала, що її місто – найкраще за всі міста. Я її назвав – Ма. Можна було назвати більше шаблоново. Але слово Ма – для мене символ жінки. Це – ім'я жінки серед тисяч безхвостих пав.

Я не стану оповідати, якого кольору в неї були очі, солодко чи ні колисались перса, і як міцно ставала на тротуар її нога. Коли вона дивилась на вас, незнайомого, – це був погляд із лаврської дзвіниці. Другим разом – вона з очима входила до вас усередину. Тоді ви могли відчути, що руки в неї холодні й сухі.

Вона, звичайно, не нагадувала недопеченого вареника, що нафарбований вапном й карміном. Вона не губила на кожнім кроці люстєрок, пудри, крейди для манікюру й інших дурниць. Вона була – Ма.

Батько в неї – вмер. Мати – Симонівна – стара. Дві кімнати й кухня на Гоголівській – там вона виросла коло матері.

2. Рубан

Комісарові Кризі 18 років. Це показувало, що в нього гаряча кров і юнацький запал. А люди третього повстанського імені Комінтерну² полку знали до цього, що його револьвер має завжди вісім вільних куль. Вісімнадцять років повільно блукали серед крові комісара, а очі досить часто бачили останні чужі хвилини.

Комісар Крига сидів сам і колупав мушкою улюбленого парабелума паркет. Його думок не розгадала б жодна піфія з Дельфів³. Він іноді перевертався на спину й з насолодою випускав пару куль у сонячного зайчика на стелі. В кабінет тоді заглядав хтось із канцелярії, але зараз же вискакував, як гумовий чорт, маючи намір винести бідну голову.

Повстанські чуби любили комісара – він бився першим і бився «як халера». Цього було досить для людей. А якщо кулі комісара залітали іноді й в свої голови, – це були неприємні кулі, й усе. Комісара любили.

Але вища військова влада не вважала комісара Кригу зразком і всі його невиконання наказів записувала в книжку.

Кожна посудина має крайки, кожне вино, і старе вино, – добре в міру, й кожна дисципліна може розтягтись лише на певний відсоток довжини.

Вища військова влада прислала Кризі зміну.

Новий комісар зайшов до кабінету Криги, а його люди залишилися за дверима. Крига повернувся на бік і придивився з паркету вгору. Потім він солодко почухав себе під рукою й тихо вирішив:

– Вийдіть геть!

Новий комісар вихватив наган і, показуючи ним на Кригу, сказав:

– Товариш Крига, – сказав новий комісар спокійно, – інтереси Революції вимагають вашого усунення, товариш Крига. Я назначений комісаром.

Крига встав з паркету й сів за стіл. Подумав. Потім узяв свій вірний парабелум і помалу навів на комісара – проти нагана останнього.

– Пішов вон!

Новий комісар глянув Кризі в вічі, засміявся, задумливо свиснув і, не знайшовши в Криги вогника розуму, повернувся й вийшов із кабінету.

Крига взяв із стіни телефонну трубку й покликав своїх хлопців спокійним голосом, який вони завжди чули в боях.

За пару хвилин юрба хлопців підкотилася на гумових шинах до дверей будинку. Комроті – сільський одірви-голова в мирних умовах і партизанський бог роти тепер – зайшов досередини й подивився по східцях вгору – туди, де стояв новий комісар із людьми.

– Яка тут мати балується! – сказав хоробрий комрот, піднімаючи вгору мушку гвинтівки й зсовуючи поламаний надвоє козирок кашкета набік, – га?!

Новий комісар не чекав дальших пунктів допиту. Він підкинув праву руку й пробив кулею хоробре комротівське серце, як картоплю.

---

² Ідеться про мнемонічне увічнення Комуністичного Інтернаціоналу, Третього Інтернаціоналу – Міжнародної асоціації комуністичних партій, яку заснував у 1919 році Володимир Ілліч Ульянов (Ленін). Формальною метою об'єднання була світова революція, реальною – контроль за міжнародним комуністичним рухом. Комінтерн розпустив Йосип Віссаріонович Сталін у 1943 році на вимогу союзників антигітлерівської коаліції, які остерігалися поширення комуністичних ідей.

³ Яновському важливо підкреслити виняткову таємничість героя: піфії – жриці-провісниці при храмі Аполлона в Дельфах. Зробивши ковток води зі священного струмка, пожувавши листок священного лавра, вони займали місце на золотім триніжнику над ущелиною в скелі, звідки просочувалися випари; слова, які вони викрикували, тлумачились як воля й одкровення самого Аполлона.

Дальніші пригоди мали назву – «коли мексіканський лев співає сопрано на березі річки». Бо новий комісар був мексіканський левом, а його наганове сопрано брало найвищі верхи.

Хлопці на гумових шинах не чекали нічого подібного й тому не дуже висловлювали обурення, коли двоє з них одержали перепустки на той світ.

Потім новий комісар вийшов із дверей сам і через мушку сказав хлопцям:

– Товариші, – сказав комісар, – мене Реввійськрада призначила вашим комісаром. Товариша Кригу усунено. Оберніть свої партизанські очі на Жовтневу революцію, товариші! Ворог з золотистими погонами креше нам голови, товариші! Іменем РСФСР наказую підкоритись і скласти зброю!

Хлопці подивились один на одного й поклали гвинтівки.

Тоді новий комісар застав нагана за пояс і виліз до хлопців на гумові шини. Поїхали до семінарії, де стояв полк.

Мітинг тягся недовго. Новий комісар багато не балакав. Партизани теж не любили теревнів розводити.

– Хлопці, розтуди його! – сказав один із язикатіших, – хіба ми контрареволуція?! Бий злотопогонну сволоч, третій полк! Я кінчив.

Новий комісар знайшов будинок для штабу й став жити. Комісар Крига дострілював останні кулі в сонячних зайчиків.

Не знаю, що думав новий комісар і що передумував Крига, – тільки на другий день вийшов товариш Крига на вулицю й пішов у напрямку до будинку нового комісара.

Там він став проти вікон і почав пристрілювати свій револьвер до блискучих шибок. Він, певно, бачив там тих же сонячних зайчиків.

Новий комісар дав Кризі вистріляти всі набої й потім вийшов, лагідний і спокійний, на вулицю, що затихла. Він нагадував холодного філософа на цій провінційній вулиці. Його остроги задумливо дзенькали, й ліве око примружувалось, як на полюванні.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.